

Kulturhistorisk inventering

SÄFSNÄS KYRKOGÅRD

Bilaga 8, skyddsvärda gravvårdar

Område G

OMRÅDE G

Karaktärisering

Etablering	Samtidigt som område F, 1955.
Gravtyper	Familjegravar och enkelgravar.
Terräng och läge	Del av östra kyrkogården. Beläget i direkt angränsning söder om område F, öster om område D, och norr om område H. Området terrasserades vid anläggandet och sluttar svagt åt öster.
Gångar och belysning	Området har ett kamformat nät av grusgångar. Inuti kvarteren och längs östra sidan är gångarna gräsbesädda. En lykta finns i områdets västkant.
Träd och buskar	På tre sidor omgärdas området av häckar. Inne i kvarteren finns rygghäckar. I områdets nordöstra hörn står i rygghäcken en välvuxen rönn. Till skillnad från de flesta andra områden på kyrkogården så finns det inga träd planterade i områdets gränshäckar men vid passagen till område H finns en samling höga björkar.
Gravvårdar	Familjegravarna är till övervägande del bredlåga modernistiska gravvårdar i röd granit, diabas, och ljus och grå granit. Enkelgravarna är i röd granit, diabas, och grå och ljus granit och består till största del av hållar men även ett par högsmla mindre gravvårdar förekommer.
Tappställen	Det finns två tappställen i området: ett vid passagen till område H och ett till vänster om trappen ned från område D.
Samband med andra områden	Området bär stora utseendemässiga likheter med område F eftersom bägge är en del av utvidningen östra kyrkogården. I sin arkitektur påminner östra kyrkogården om mellankyrkogården (områdena D & E) men med den stora skillnaden att allmänna linjegravar saknas i östra kyrkogården.
Siktlinjer	Från områdets nedre kant finns viktiga siktlinjer upp mot kyrkan på krönet.

Värdering

- Områdets bredlåga eller låga modernistiska gravvårdar är mycket tidstypiska och välbevarade. De är även placerade i linjer på ett upprepande sätt som var väldigt typiskt från 1930- och framåt. Placeringen och formen på gravvårdarna skapar en struktur som med fördel kan användas för att exemplifiera och öka samtidens insikt i den moderna kyrkogårdsarkitekturen 1930-1980.
- Den upprepande och sammanhållna kyrkogårdsarkitekturen kan uppfattas som en värdefull estetiskt kontrast till vår egen tids mer individualistiska och spretigt utformade gravvårdar.
- Inom området finns en rik samling gravvårdar från 1960- och 70-talen, något som på övriga kyrkogården med undantag för område F bara förekommer i mindre omfattning.
- Områdets rygghäckar är värdefulla ur ett estetiskt perspektiv då de kan utgöra en del i enskilda gravanordningars arkitektoniska helhet. Rygghäckarna kan även vara värdefulla på grund av att de bidrar till att skapa ekologisk mångfald på kyrkogården.

Urvalspremisser

Enskilda gravvårdar som besitter en eller fler skyddsvärda egenskaper (se bilaga 1, *skyddsvärda egenskaper*) tilldelas mycket högt skyddsvärde. Bland dessa återfinns:

- Gravvårdar med personhistoria
- Gravvårdar med en för kyrkogården ovanlig utformning
- Gravvårdar med titel, varav en stor andel med titeln *skogvaktare*, vilket tydliggör traktens övergång till skogsbruk som huvudnäring

Gravvårdar som inte besitter några särskilt skyddsvärda egenskaper, men vars form och material bidrar till upprätthållandet av områdets arkitektoniska sammansättning, exempelvis bredlåga modernistiska gravvårdar utan titel, rik inskription eller personhistoria, eller som har flera mycket likartade motsvarigheter inom kvarteret, tilldelas inget skyddsvärde. Dessa gravvårdar skulle i princip kunna bytas ut mot nya gravvårdar med likartad form och materialsammansättning utan att den arkitektoniska helheten skulle brytas.

Särskilt skyddvärda gravvårdar

Gravnummer	Ålder	Namn på grav	Värde
ÖK E1 109	1963	Martin Hansson	Mycket högt
ÖK E1 110	1963	Maj-Lis Svensson	Mycket högt
ÖK E1 111	1963	Marja-Leena Venäläinen	Mycket högt
ÖK F1 3	-	J M Edvardsson	Mycket högt
ÖK F1 9	-	Vilhelm Persson	Mycket högt
ÖK F1 10	1961	Abrahamsson	Mycket högt
ÖK F1 30-32	1964	Barbro Hjortsberg	Mycket högt
ÖK F1 39-40	-	Berglund	Mycket högt
ÖK F1 41-42	-	Gustaf Andersson	Mycket högt
ÖK F1 223-224	1970	Olsson	Mycket högt
ÖK F1 269-271	1968	Gustavsson	Mycket högt
ÖK F1 348-349	1968	Abrahamsson	Mycket högt
ÖK F1 357-358	1971	Jansson	Mycket högt
ÖK F1 460-461	1968	Jakobsson	Mycket högt
ÖK F1 532-533	1974	Johansson	Mycket högt

- 11
- 10
- 9
- 8
- 7
- 6
- 5
- 4
- 3
- 2
- 1

112-113172-173230-231288-289326-327364-365402-403460-461504-505534-535									
50-51	111	169-171	227-229	285-287	323-325	361-363	399-401	457-459	532-533
48-49	110								595-596
46-47	109								593-594
	108								591-592
44-45	107	167-168	225-226	283-284	321-322	359-360	397-398	455-456	589-590
	106								588
	105	165-166	223-224	281-282	319-320	357-358	395-396	453-454	
43	104								

41-42	102-103	163-164	221-222	279-280	317-318	355-356	393-394	451-452	524-525	586-587
39-40	100-101	161-162	219-220	277-278	315-316	353-354	391-392	449-450	522-523	584-585
37-38	98-99								520-521	582-583
35-36	96-97	158-160	216-218	274-276	312-314	350-352	388-390	446-448	518-519	580-581
33-34		94-95	156-157	214-215	272-273	310-311	348-349	386-387	444-445	502-503
									516-517	578-579

30-32	91-93	153-155	211-213	269-271	307-309	345-347	383-385	441-443	499-501	513-515	575-577
-------	-------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

- 660-661
- 658-659
- 656-657
- 654-655
- 652-653
- 650-651
- 648-649
- 646-647
- 644-645
- 642-643
- 640-641
- 638-639
- 636-637

Namn:	Martin Hansson
Titel:	
Gård:	
Ålder:	1963
Material:	Diabas

Motivering/Skyddsvärden

Värderat som solitär

X

Värderat som del i sammanhang/helhet

Del av arkitektonisk helhet	
Patina	X
Gårdsnamn	
Gravvård i gjutjärn/trä	
Hög ålder	
Lokalt hantverk	

Lokalt material	
Konstnärlig utformning	
Ovanlig på kyrkogården	
Personhistoria	X
Rik inskription	
Titel	

Skyddsvärde: Mycket högt

Bevaras i nuvarande utformning på befintlig gravplats

X

Kan återanvändas på befintlig gravplats

Kan återanvändas inom samma kvarter

Kommentar: Martin Hansson (1911-1963) var en lokal skald i samma anda som Dan Andersson, av vars dikter han tonsatt minst en.

Namn:	Maj-Lis Svensson
Titel:	
Gård:	
Ålder:	1963
Material:	Röd granit

Motivering/Skyddsvärden		Värderat som solitär	X	Värderat som del i sammanhang/helhet	
Del av arkitektonisk helhet		Lokalt material		Skyddsvärde: Mycket högt	
Patina	X	Konstnärlig utformning			
Gårdsnamn		Ovanlig på kyrkogården		Bevaras i nuvarande utformning på befintlig gravplats	X
Gravvård i gjutjärn/trä		Personhistoria	X	Kan återanvändas på befintlig gravplats	
Hög ålder		Rik inskription		Kan återanvändas inom samma kvarter	
Lokalt hantverk		Titel			

Kommentar: Avled 6 juli 1963 i en tragisk drunksolycka i Älgsjön 13 år gammal tillsammans med kamraten Marja-Leena Venäläinen, som vilar i graven bredvid nr 111. Bägge begravs 13 juli 1963.

Foto: Catrin Stjernquist, 22 april 2012

Namn:	Marja-Leena Venäläinen
Titel:	
Gård:	
Ålder:	1963
Material:	Diabas

Motivering/Skyddsvärden

Värderat som solitär

X

Värderat som del i sammanhang/helhet

Del av arkitektonisk helhet	
Patina	X
Gårdsnamn	
Gravvård i gjutjärn/trä	
Hög ålder	
Lokalt hantverk	

Lokalt material	
Konstnärlig utformning	
Ovanlig på kyrkogården	
Personhistoria	X
Rik inskription	
Titel	

Skyddsvärde: Mycket högt

Bevaras i nuvarande utformning på befintlig gravplats

X

Kan återanvändas på befintlig gravplats

Kan återanvändas inom samma kvarter

Kommentar: Avled 6 juli 1963 i en tragisk drunkningsolycka i Älgsjön 13 år gammal tillsammans med kamraten Maj-Lis Svensson, som vilar i graven bredvid nr 111. Bägge begrovs 13 juli 1963.

Namn:	J M Edvardsson
Titel:	Skogvaktare
Gård:	
Ålder:	
Material:	Diabas

Motivering/Skyddsvärden

Värderat som solitär

X

Värderat som del i sammanhang/helhet

Del av arkitektonisk helhet	
Patina	X
Gårdsnamn	
Gravvård i gjutjärn/trä	
Hög ålder	
Lokalt hantverk	

Lokalt material	
Konstnärlig utformning	
Ovanlig på kyrkogården	
Personhistoria	
Rik inskription	
Titel	X

Skyddsvärde: Mycket högt

Bevaras i nuvarande utformning på befintlig gravplats

X

Kan återanvändas på befintlig gravplats

Kan återanvändas inom samma kvarter

Kommentar:

Namn:	Vilhelm Persson
Titel:	Skogvaktare
Gård:	
Ålder:	
Material:	Diabas

Motivering/Skyddsvärden

Värderat som solitär

X

Värderat som del i sammanhang/helhet

Del av arkitektonisk helhet	
Patina	X
Gårdsnamn	
Gravvård i gjutjärn/trä	
Hög ålder	
Lokalt hantverk	

Lokalt material	
Konstnärlig utformning	
Ovanlig på kyrkogården	
Personhistoria	
Rik inskription	
Titel	X

Skyddsvärde: Mycket högt

Bevaras i nuvarande utformning på befintlig gravplats

X

Kan återanvändas på befintlig gravplats

Kan återanvändas inom samma kvarter

Kommentar:

Namn:	Abrahamsson
Titel:	
Gård:	
Ålder:	1961
Material:	Diabas

Motivering/Skyddsvärden		Värderat som solitär	X	Värderat som del i sammanhang/helhet	
Del av arkitektonisk helhet		Lokalt material		Skyddsvärde: Mycket högt	
Patina	X	Konstnärlig utformning			
Gårdsnamn		Ovanlig på kyrkogården		Bevaras i nuvarande utformning på befintlig gravplats	X
Gravvård i gjutjärn/trä		Personhistoria	X	Kan återanvändas på befintlig gravplats	
Hög ålder		Rik inskription		Kan återanvändas inom samma kvarter	
Lokalt hantverk		Titel			

Kommentar: Nils Abrahamsson (1922-1978) kallades Sme'-Nisse och var en välkänd och omtyckt person i Säfsen. Han var smed vid Billeruds verkstad för skogsmaskiner.

Namn:	Barbro Hjortsberg
Titel:	Småskollärare
Gård:	
Ålder:	1964
Material:	Gråsten

Motivering/Skyddsvärden

Värderat som solitär

X

Värderat som del i sammanhang/helhet

Del av arkitektonisk helhet	
Patina	X
Gårdsnamn	
Gravvård i gjutjärn/trä	
Hög ålder	
Lokalt hantverk	

Lokalt material	
Konstnärlig utformning	
Ovanlig på kyrkogården	
Personhistoria	
Rik inskription	
Titel	X

Skyddsvärde: Mycket högt

Bevaras i nuvarande utformning på befintlig gravplats

X

Kan återanvändas på befintlig gravplats

Kan återanvändas inom samma kvarter

Kommentar:

Namn:	Berglund
Titel:	Skogvaktaren
Gård:	
Ålder:	
Material:	Diabas

Motivering/Skyddsvärden

Värderat som solitär

X

Värderat som del i sammanhang/helhet

Del av arkitektonisk helhet	
Patina	X
Gårdsnamn	
Gravvård i gjutjärn/trä	
Hög ålder	
Lokalt hantverk	

Lokalt material	
Konstnärlig utformning	
Ovanlig på kyrkogården	
Personhistoria	
Rik inskription	
Titel	X

Skyddsvärde: Mycket högt

Bevaras i nuvarande utformning på befintlig gravplats

X

Kan återanvändas på befintlig gravplats

Kan återanvändas inom samma kvarter

Kommentar:

Namn:	Gustaf Andersson
Titel:	Målarmästare
Gård:	
Ålder:	
Material:	Diabas

Motivering/Skyddsvärden

Värderat som solitär

X

Värderat som del i sammanhang/helhet

Del av arkitektonisk helhet	
Patina	X
Gårdsnamn	
Gravvård i gjutjärn/trä	
Hög ålder	
Lokalt hantverk	

Lokalt material	
Konstnärlig utformning	
Ovanlig på kyrkogården	
Personhistoria	
Rik inskription	
Titel	X

Skyddsvärde: Mycket högt

Bevaras i nuvarande utformning på befintlig gravplats

X

Kan återanvändas på befintlig gravplats

Kan återanvändas inom samma kvarter

Kommentar:

Namn:	Olsson
Titel:	Skogvaktare
Gård:	
Ålder:	1970
Material:	Sten

Motivering/Skyddsvärden

Värderat som solitär

X

Värderat som del i sammanhang/helhet

Del av arkitektonisk helhet

Lokalt material

Skyddsvärde:

Mycket högt

Patina

X

Konstnärlig utformning

Gårdsnamn

Ovanlig på kyrkogården

Gravvård i gjutjärn/trä

Personhistoria

Hög ålder

Rik inskription

Lokalt hantverk

Titel

X

Bevaras i nuvarande utformning på befintlig gravplats

X

Kan återanvändas på befintlig gravplats

Kan återanvändas inom samma kvarter

Kommentar:

Namn:	Gustavsson
Titel:	Hem.-äg. [Hemmansägare]
Gård:	
Ålder:	1968
Material:	Diabas

Motivering/Skyddsvärden

Värderat som solitär

X

Värderat som del i sammanhang/helhet

Del av arkitektonisk helhet

Lokalt material

Skyddsvärde:

Mycket högt

Patina

X

Konstnärlig utformning

Gårdsnamn

Ovanlig på kyrkogården

Gravvård i gjutjärn/trä

Personhistoria

Hög ålder

Rik inskription

Lokalt hantverk

Titel

X

Bevaras i nuvarande utformning på befintlig gravplats

X

Kan återanvändas på befintlig gravplats

Kan återanvändas inom samma kvarter

Kommentar:

Namn:	Abrahamsson
Titel:	Arrendatorn
Gård:	
Ålder:	1968
Material:	Sten

Motivering/Skyddsvärden

Värderat som solitär

X

Värderat som del i sammanhang/helhet

Del av arkitektonisk helhet

Lokalt material

Skyddsvärde:

Mycket högt

Patina

X

Konstnärlig utformning

Gårdsnamn

Ovanlig på kyrkogården

Gravvård i gjutjärn/trä

Personhistoria

Hög ålder

Rik inskription

Lokalt hantverk

Titel

X

Bevaras i nuvarande utformning på befintlig gravplats

X

Kan återanvändas på befintlig gravplats

Kan återanvändas inom samma kvarter

Kommentar:

Namn:	Jansson
Titel:	
Gård:	
Ålder:	1971
Material:	Rödgranit

Motivering/Skyddsvärden

Värderat som solitär

X

Värderat som del i sammanhang/helhet

Del av arkitektonisk helhet	
Patina	X
Gårdsnamn	
Gravvård i gjutjärn/trä	
Hög ålder	
Lokalt hantverk	

Lokalt material	
Konstnärlig utformning	X
Ovanlig på kyrkogården	X
Personhistoria	
Rik inskription	
Titel	

Skyddsvärde: Mycket högt

Bevaras i nuvarande utformning på befintlig gravplats

X

Kan återanvändas på befintlig gravplats

Kan återanvändas inom samma kvarter

Kommentar:

Namn:	Jakobsson
Titel:	Hemmansägaren
Gård:	
Ålder:	1968
Material:	Gråsten

Motivering/Skyddsvärden

Värderat som solitär

X

Värderat som del i sammanhang/helhet

Del av arkitektonisk helhet	
Patina	X
Gårdsnamn	
Gravvård i gjutjärn/trä	
Hög ålder	
Lokalt hantverk	

Lokalt material	
Konstnärlig utformning	
Ovanlig på kyrkogården	
Personhistoria	
Rik inskription	
Titel	X

Skyddsvärde: Mycket högt

Bevaras i nuvarande utformning på befintlig gravplats

X

Kan återanvändas på befintlig gravplats

Kan återanvändas inom samma kvarter

Kommentar:

Namn:	Johansson
Titel:	Baningenjör
Gård:	
Ålder:	1974
Material:	Gråsten

Motivering/Skyddsvärden

Värderat som solitär

X

Värderat som del i sammanhang/helhet

Del av arkitektonisk helhet	
Patina	X
Gårdsnamn	
Gravvård i gjutjärn/trä	
Hög ålder	
Lokalt hantverk	

Lokalt material	
Konstnärlig utformning	
Ovanlig på kyrkogården	
Personhistoria	
Rik inskription	
Titel	X

Skyddsvärde: Mycket högt

Bevaras i nuvarande utformning på befintlig gravplats

X

Kan återanvändas på befintlig gravplats

Kan återanvändas inom samma kvarter

Kommentar:

